

Röd vs brun glada

TEXT OCH FOTON: ANNIKA RASTÉN

ATT SE SKILLNAD PÅ röd och brun glada borde inte vara så svårt. Det är stora fåglar och den ena är röd med tydligt kliven stjärt och den andra är brun med inte lika tydligt kliven stjärt. Men i praktiken visar det sig ofta att det trots allt inte är så lätt att skilja de båda gladorna åt. Det har jag själv märkt vid flera tillfällen genom åren och jag ser det ofta i diskussioner med andra skådare. Exakt hur de båda arterna skiljer sig åt dräktmässigt tänkte jag dock inte ta upp här, för det står att läsa om i vilken bra fågelbok som helst. I stället tänkte jag fokusera på det där som inte står i fågelböckerna. Hur glador ser ut på långt håll eller i dåligt ljus och vilka förväxlingsrisker som kan finnas.

Båda gladorna känns igen på att det är stora rovfåglar med långa vingar, att de slår långsamt med vingarna och att de gärna flyger med lyft arm och hängande hand. Röd glada är smäckrare än brun, den röda ser mer gånglig ut och jag har ett par gånger varit med om att tänka "Här kommer en kärrhök! Nej det är ju en röd glada!". Jag har också varit med om att folk initialt har tagit brun kärrhök för röd glada, då man har sett bruna kärrhökhanens

flerfärgade ovansida och de långa vingarna och förhastat tolkat det som röd glada. Ett klassiskt problem är också andra rovfåglar som ruggar de mittersta stjärtpenorna och därmed får en kliven stjärt, men en sådan stjärt ser trots allt aldrig ut exakt som en gladstjärt och dessutom avslöjar fågelns utseende i övrigt att det inte är någon glada.

Brun glada är mer kompakt än röd och kan mer föra tankarna mot en liten örn, än mot en kärrhök. Den bruna gladan har sex tydliga fingrar i handen, till skillnad från den röda som har fem. Men detta är jättesvårt att se i fält, att räkna spretande fingrar görs bäst på foton. Det där extra långa sjätte fingret hos brun glada gör dock att handen ser fylligare ut än på en röd glada och denna karaktär är användbar i fält. Ser man en brun glada på långt håll kan lustigt nog bivräk vara en större förväxlingsrisk än röd glada. Sen får man komma ihåg att fåglar ruggar, så det är inte alltid som brun glada har sex tydliga fingrar i handen...

Här följer en bildgenomgång av de båda arterna, med tips om vad man ska titta efter.

Hur kliven en gladas stjärt ser ut beror helt på hur fågelns håller stjärtpenorna. Helt ihophållen bildas en tydlig klyka i stjärten men helt utspärrad blir stjärtkanten rakt avskuren och saknar klyka helt. Här en och samma individ i olika vinklar. Röd glada, Uppland 8 april 2020.

Juvenila röda glador brukar kunna ge en del huvudbry. Med sina kortare stjärtar som har grundare urnypning än en adult röd gladastjært, kan de misstas för brun glada. Men notera rödaktig ton på kropp och undre vingtäckare, stort gråvitt fält på handen samt avsaknad av "banditmask". Rödgla, Uppland 5 augusti 2020.

En juvenil brun glada ger ett rätt så stabbigt intryck, inte alls det gängliga intryck som man får av en rödgla. Tankarna kan istället fladdra iväg mot dvärgörn eller någon skrikörn. Stjärtens grunda urnypning syns bara när stjärt pennorna hålls ihop. Men brun kropp, ett litet gråvitt "fönster" (det ljusa fältet) på handen samt "banditmask" i ett i övrigt ljust ansikte ger brun glada. Brun glada, Skåne 30 augusti 2020.

I utspärtrat läge försvinner stjärtklyvningen helt och stjärten kan se rakt avskuren eller till och med något konvex ut på en brun glada. Den breda handen ger lite örnkänsla. Brun glada, Uppland 15 maj 2020.

Hos glador som ruggar får man ingen hjälp av stjärtens utseende eller antalet fingrar. Så här röd kropp och stora "fönster" på handen hittar vi dock bara hos röd glada. Röd glada, Uppland 10 augusti 2018.

I dålig belysning är det omöjligt att se huruvida fågelns grundfärg är röd eller brun. Här får man istället gå efter kroppsform. Slanka vingar med rätt så smal hand och lång, smal stjärt som nästan ser som påkliestråd ut, talar om att detta är en röd glada. Röd glada, Skåne 4 oktober 2019.

På långt håll och i dåligt ljus kan även röd glada se mest brunaktig ut ovan. Men lyckas man se att stjärten har en rödare ton så är saken klar. Röd glada, Uppland 13 april 2020.

Hos brun glada är hela ovansidan brun, stjärten har samma nyans som kroppen. Det är bara de mindre och mellersta täckarna som är ljusare. Brun glada, Uppland 15 maj 2020.

En brun glada som kommer glidande mot en kan tas för såväl skrikörn som någon annan spännande örn. Brun glada, Uppland 7 juni 2017.

Både röd och brun glada flyger gärna med lyft arm och hängande hand. Men den röda gladan brukar inte ge lika mycket "spännande örn"-vibbar. Röd glada, Skåne 7 januari 2018.

När handen hålls ihop, som till exempel när gladan glider mot vinden, ser den klenare/spetsigare ut. Men den relativt korta, grunda stjärten säger att det är en brun glada, liksom avsaknaden av ett stort ljus "fönster" under handen. Brun glada, Uppland 7 juni 2017.

Sen har vi ju då de där rovfågarna som inte är glador men som kan lura en... När den här rovfågeln kom glidande mot mig blev jag först lite ställd. Ordentligt hängande och rätt så fyllig hand som en brun glada. Och en liten klyvning i stjärten kan anas, även om den ser skum ut för att sitta på en glada. Den ljusa handen, med ett par tvärgående band, stämmer dock bättre för en vråk än en glada. Bivråk, Dalarna 5 juli 2019.

Här har vi två rovfåglar med kluvna/urnupna stjärtar. Den övre är enhetligt brun, ganska stabbt byggd och har endast en svag urnypning i stjärten. Det passar fint för brun glada. Men vad är den undre för något? Den är slankare än den övre fågeln och har djupare kluven stjärt. Röd glada? Nej, varken form, färg eller teckning stämmer för röd glada. Lägg märke till brunaktig kropp, väldigt ljusa vingar och svartaktiga yttre handpennor. Detta är helt enkelt en hane brun kärrhök som just håller på att rugga vinge och stjärt! Brun glada och brun kärrhök, Skåne 1 september 2020.